

Рівненський державний
гуманітарний університет

Студентський дайджест

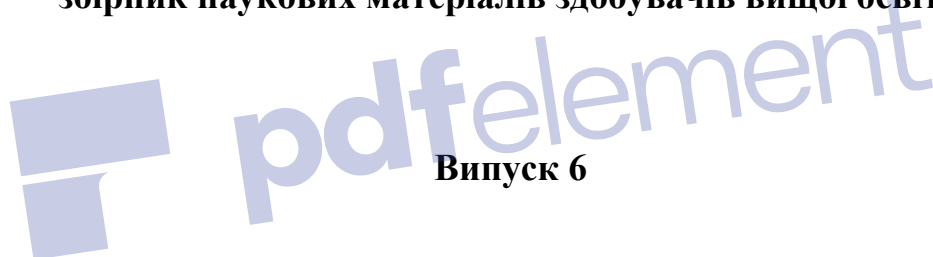
Збірник наукових матеріалів
здобувачів вищої освіти

№ 6
2022

Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

Студентський дайджест

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Рівне, 2022

Студентський дайджест : збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти.
Випуск 6. Рівне : РДГУ, 2022. 136 с.

Головний редактор :

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету

Виконавчий редактор :

Корчакова Наталія Вікторівна – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної колегії :

Павелків Віталій Романович – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету Рівненського державного гуманітарного університету.

Безлюдна Валентина Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Юрчук Олена Сергіївна – здобувач ступеня PhD кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету за спеціальністю 053 «Психологія».

*Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ
(протокол № 11 від 24 листопада 2022 р.)*

УДК 373.2.091.21:613

**ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ СЕРЕДЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ
ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ПРАКТИЧНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ**

Грищенко Оксана, здобувач ОС «магістр»

спеціальності 012 «Дошкільна освіта», 2 курс, РДГУ

Науковий керівник: Дзеджера К. В., кандидат педагогічних наук, доцент

Постановка проблеми. Здоров'я є однією з найвагоміших цінностей людства. Водночас здоров'я є тим важливим засобом, який дає людині змогу виконувати будь-яку діяльність, бути успішною, щасливою і конкурентоспроможною у багатоаспектній взаємодії з навколишнім світом. Відтак збереження і зміцнення здоров'я громадян є пріоритетним завданням суспільства та його інститутів, серед яких особлива роль належить освіті. Виконуючи це завдання, освітні заклади покликані здійснювати підготовку підростаючого покоління до здорового способу життя, шукати ефективні шляхи для підвищення здоров'язбережувальної компетентності дітей та молоді.

Актуальність зазначеної проблеми особливо зростає у наш час, коли до числа багатьох природних і соціальних чинників руйнації фізичного, соціального, психічного і духовного здоров'я особистості доєднався нищівний фактор війни, яка привнесла у мирний плін життя українців біль, страх, руйнації, травми і рани, позбавила спокою і нормальних умов, забрала життя багатьох людей.

Відповідальність за її вирішення покладається на всі заклади освіти, починаючи з дошкільних. Формування здоров'язбережувальної компетентності в дошкільному віці (зокрема в середньому дошкільному віці) є доцільним принаймні з двох причин. По-перше, дитина досягає того рівня розвитку, який дає їй змогу засвоїти основи здоров'язбережувального досвіду (елементарні знання, цінності, життєві навички); по-друге, саме в цей віковий період і закладаються підвалини життєвого досвіду особистості, які утворюють підґрунтя для вироблення подальшого стилю життя, надають здоров'язбережувальній спрямованості її життєвим цінностям, мотивам, діяльності і поведінці. Результативність виконання цього завдання залежить значною мірою від педагогічних умов, створених освітнім закладом.

Мета статті: висвітлити педагогічні умови формування здоров'язбережувальної компетентності дітей середнього дошкільного віку в закладі дошкільної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. У визначенні поняття «педагогічні умови» ми дотримуємось думки Т. Андрющенко, згідно з якою – це «сукупність внутрішніх і зовнішніх чинників, які забезпечують ефективність і результативність процесу формування здоров'язбережувальної компетентності в дітей дошкільного віку», зокрема «рівень мотивації, сформованість інтересу, потреб, ціннісних орієнтацій, ціннісного ставлення до власного здоров'я і здоров'я оточуючих» (внутрішні чинники) та «комплекс форм, методів, прийомів, засобів, а також зміст навчання» [1, с. 214].

Аналіз наукових праць з проблеми забезпечення таких умов (Т. Андрющенко, Л. Лавріненко, Н. Левінець, С. Половецька, М. Савченко) утворює підстави для висновку про те, що у контексті роботи з дітьми середнього дошкільного віку доцільно:

- 1) організувати у закладі дошкільної освіти предметно-ігрове середовище, орієнтоване на формування здоров'язбережувальної компетентності вихованців;
- 2) формувати у дошкільників мотивацію щодо здорового способу життя;
- 3) формувати елементарні знання вихованців про здоровий спосіб життя;
- 4) наповнити діяльність дітей здоров'язбережувальним змістом.

Перша педагогічна умова є актуальною у світлі висновків науковців (І. Євтушенко, Н. Ковалевська, Л. Лохвицька, О. Мусієнко, І. Новик, С. Новосолова, Л. Олійник, Т. Онянова, А. Пасічниченко, Т. Піроженко, Л. Седова) стосовно впливу предметно-ігрового середовища, що є «... полем соціально-культурної діяльності, сферою передачі й закріплення соціального досвіду, культури й субкультури, розвитку творчості дитини» [3, с. 264], на розвиток особистості

дитини. Доцільність другої педагогічної умови підтверджується положеннями теорії мотивації (С. Занюк, О. Леонт'єв), згідно з якою мотив є основним спонукальним чинником будь-якої активності особистості.

Необхідність третьої і четвертої педагогічних умов доводиться висновками вчених (С. Бондар, А. Василюк, М. Головань, Ю. Штокало) про значення знання і діяльності як базової основи формування компетентностей особистості [2].

Очевидно, що ефективність педагогічних умов залежить значною мірою від способів їх реалізації. На наш погляд, їх запровадження має здійснюватись поетапно.

На першому (організаційному) етапі важливо приділити увагу виконанню першої педагогічної умови, тобто облаштуванню предметно-ігрового середовища: підготовці посібників відповідного змісту, удосконаленню обладнання ігрового майданчика, добору необхідного іграшкового матеріалу, аудіовізуальних та інформаційних засобів, дидактичних ігор з урахуванням принципів вільного доступу, емоційного комфорту, естетичності, урахування вікових особливостей вихованців.

Другий (мотиваційний) етап має бути націленим на забезпечення другої педагогічної умови, що передбачає посилення спрямованості дитини на здоровий спосіб життя, передусім – позитивного ставлення (інтересу, бажання) дитини до здоров'язбережувальної діяльності. Реалізація цієї умови пов'язана з проведенням валеохвилинок, дидактичних та рухливих ігор, ігрових вправ, спостережень, бесід; переглядом мультфільмів.

На третьому (освітньо-змістовому) етапі забезпечується реалізація третьої педагогічної умови, що здійснюється шляхом систематичного і послідовного надання дітям інформації про здоровий спосіб життя: вивчення мирилок, прислів'їв, віршів, читання оповідань і казок, проведення занять, виконання дидактичних вправ тощо.

Четвертий (операційно-процесуальний) етап призначений для запровадження четвертої педагогічної умови і передбачає залучення вихованців до діяльності, насиченої здоров'язбережувальним змістом. На цьому етапі відбувається закріплення досвіду дотримання здорового способу життя – передусім тих життєвих навичок, які сприяють збереженню і зміцненню фізичного, соціального, психічного і духовного здоров'я. На цьому етапі бачиться необхідним проведення рухливих ігор, вправ з психогімнастики, сюжетно-рольових ігор, інсценівок, дослідів, організація фізкультурно-оздоровчих заходів тощо. Беручи участь у різноманітних видах діяльності, діти отримують можливість вправлятися у здоров'язбережувальній діяльності, конструювати відповідну поведінку, самостійно приймати рішення, контролювати свої емоції, нести відповідальність за свої вчинки.

Висновки. Таким чином, освітня діяльність у групі дітей середнього дошкільного віку може стати насиченою здоров'язбережувальним змістом, що сприяє засвоєнню необхідних знань про основи здоров'я, посиленню мотивації щодо здорового способу життя, закріпленню життєвих навичок, необхідних для збереження фізичного, соціального, психічного та духовного здоров'я у створеному здоров'язбережувальному предметно-ігровому середовищі закладу дошкільної освіти.

Список використаних джерел:

1. Андрющенко Т. К. Педагогічні умови формування здоров'язбережувальної компетентності в дітей дошкільного віку. *Освіта регіону*. Київ : Університет «Україна». 2013. № 2 (32). С. 211–215. URL: <https://social-science.uu.edu.ua/article/1065> (дата звернення: 09.10.2022).
2. Головань М. С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/324272272.pdf> (дата звернення: 12.10.2022).
3. Новик О. М., Онянова Т. В. Особливості формування предметно-ігрового середовища ДНЗ. *Молодий вчений*. 2017. № 6 (46). С. 264–267.